

[Morten Lange.]

det angår, er der ingen uenighed af betydning. Der er heller ingen uenighed af betydning mellem de diskuterende parter om, at det er en naturlig ting, at det, at der kom tyske tropper til Danmark, kunne kalde på følelserne. Der er heller ingen uenighed om, at det ikke var spørgsmålet om følelser, der skulle være afgørende, men at det var noget, man måtte respektere.

Jeg takker den højtærede forsvarsminister for den gentagne erklæring med hensyn til stationering af atomladninger. Vi ved det godt, vi håber, det holder, vi vil glæde os, hver gang vi hører det. Det er den slags ting, der ikke kan blive sagt for tit i disse afspændingsmagre tider. Lad os bare understrege dem. Men når jeg har konstateret det med glæde, må jeg til gengæld sige, at den højtærede forsvarsministers forsvar for sine egne gerninger var overordentlig elastisk. Vi fik at vide, at det, der var sket, næsten ikke var forskelligt fra det, der var sket i en årrække. Den hårde kendsgerning er, såvidt jeg kan se, at hidtil har man ikke turdet skride til direkte fællesmanøvrer med tyske landtropper i Danmark; man har haft stabsøvelser og forskelligt andet rundt omkring i periferien, men dette forsøg på at starte noget mere massivt har man hidtil holdt sig væk fra. Jeg har stillet spørgsmålet klart op: er dette bare en første, beskeden begyndelse, der vil gå videre med kraftigere indslag i samme retning, eller er det det ikke?

For mig er der en betydelig forskel på, om man holder fællesøvelser et eller andet sted på månen eller i Nordtyskland, eller om man holder dem i Danmark. Disse øvelser er imidlertid afholdt i Danmark, og der har deltaget tyske soldater; det forekommer os at være denne sags hovedkerne, og vi anser det for at være overordentligt ønskeligt, at noget sådant ikke bliver videre udviklet, for så længe Hallsteindoktrinen trives og dermed denne usikkerhed med hensyn til vesttysk udenrigspolitik, er vi overordentligt lidt interesserede i fællesmanøvrer med tyske soldater på dansk jord. Det er vort hovedsynspunkt i dette spørgsmål.

Der kan siges meget andet om militær- og NATO-samarbejde o. s. v. — vort syn på NATO er også velkendt — men så længe vi er i NATO, håber jeg, det bliver behandlet

nogenlunde ansvarsfuldt, og det forekommer mig, at det skridt, der nu er taget ved at begynde på dansk-tyske fællesmanøvrer, er uheldigt. Og for at få gjort helt klart, om det er en første rate eller bare et lille forsøg — som den tyske forsvarsstyrelse åbenbart mener — for at man her i Danmark kan vænne sig til ikke at øve modstand imod tyske soldater, bliver jeg nødt til at forelægge det høje ting dette spørgsmål i form af et forslag om overgang til næste sag på dagsordenen, der lyder således:

„Idet folkettinget udtrykker sin forventning om, at regeringen i sin udenrigs- og forsvarspolitik aktivt vil støtte afspændingsbestrebelse og undlade ethvert skridt, der kan svække disse bestræbelser, henstiller folkettinget, at det meddeles NATOs ministerråd, at der ikke fremtidig vil kunne afholdes fællesmanøvrer i Danmark med deltagelse af tyske troppekontingenter.

Tinget går dermed over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden: Der er nu fremsat følgende forslag om overgang til næste sag på dagsordenen: (Se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Forsvarsministeren (Victor Gram): Til det ærede medlem hr. Svend Haugaard vil jeg gerne sige, at jeg har i og for sig ikke noget at tilføje til de principielle synspunkter, jeg fremlagde i min indledning vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt der var eller ikke var noget principielt nyt i det, der var foregået ved øvelserne i sidste uge i Jylland. Der var efter min opfattelse intet principielt nyt i det, der foregik dér. Det var et led i en serie øvelser både uden for og inden for landets grænser for de tre værn, hovedsagelig søværnet og flyvevåbnet, men også for mindre enheder af hæren.

Hvad yderligere angår spørgsmålet om skarp ammunition i geværene og bajonetter på geværene, har jeg allerede, da oplysningerne herom kom frem, forespøgt, hvorvidt dette var rigtigt, og har fået den orientering, at der ikke har været anvendt soldater med bajonetter på geværene i forbindelse med demonstrationerne i Randers. Med hensyn til den skarpe ammunition er det altid sådan, at vagtposter — og ikke